

Riktlinjer för skolplikt och skolpliktsbevakning

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Processägare	Styrdokumentnummer
UN 2023/0879	2023-09-06, § 72	Utbildningsnämnden	Administrativ chef	DK 2023:20

Dokumentets syfte

Syftet med dessa riktlinjer är tydliggöra hur Danderyds kommun säkerställer att alla elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd.

Riktlinjerna talar om vilka styrande lagar, förordningar och stödjande dokument som ska användas för vilken styrning. Vidare ska de tydliggöra vilken instans som ska besluta om varje styrande lag, förordning och stödjande dokument

Dokumentets gäller för

Riktlinjen gäller alla skolpliktiga elever folkbokförda i Danderyd.

Innehåll

Om skolplikt.....	3
Främjande och förebyggande närvaroarbete.....	3
Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro.....	4
Ansökan om ledighet.....	5
Regler om utlandsvistelse och skolplikt.....	5
Fullgöra skolplikt på annat sätt.....	5
Skolpliktens upphörande.....	6
Rätt att slutföra skolgången.....	6
Elev som slutar i skolan.....	6
Föreläggande och vite.....	7
Uppföljning och rapportering till utbildningsnämnden.....	7
Reglering.....	7

Om skolplikt

Från och med höstterminen det år barnet fyller sex år infaller skolplikt och den ska börja fullgöras i förskoleklass. Om särskilda skäl föreligger kan ett barn få uppskjuten skolplikt eller börja ett år tidigare. Uppskjuten skolplikt prövas alltid av hemkommunen efter ansökan från barnets vårdnadshavare.

Skolplikten innebär en rätt till utbildning men innefattar också närvaroplikt. Ansvaret för fullgörandet av skolplikten är tredelad mellan vårdnadshavare, hemkommun och huvudman. Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ansvarar för att barnet fullgör sin skolplikt. Hemkommunen ansvarar för att se till att alla skolpliktiga barn i kommunen får föreskriven utbildning. Hemkommunen kan även vitesförelägga vårdnadshavare som inte fullgör sin del för att barnet ska fullgöra skolplikten, se avsnitt om Föreläggande och vite. Huvudmannen är ansvarig för att lämna uppgifter till hemkommunen i de fall en elev börjar eller slutar i skolan eller är frånvarande i betydande omfattning.

Skolplikten upphör normalt vid utgången av vårterminen det nionde skolåret eller det tionde året om eleven går i specialskolan. Om eleven inte gått ur högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört kan hemkommunen pröva frågan om skolpliktens förlängning i de fall det är aktuellt. Det gäller oavsett om eleven går i kommunal eller fristående skola, se avsnitt om Skolpliktens upphörande.

Skolplikt gäller inte om barnet varaktigt vistas utomlands, se avsnitt om Regler om utlandsvistelse och skolplikt, oavsett om barnet fortfarande är folkbokfört i Sverige (7 kap. 2 § skollagen), eller om barnets förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet skall gå i skola (7 kap. 2 § skollagen).

Varje månad sker kontroll av att alla elever folkbokförda i Danderyd kommun har en skolplacering. Kontroll sker mot Skatteverkets folkbokföringsuppgifter.

Främjande och förebyggande närvaroarbete

Barn och unga som inte är närvarande i skolan löper inte bara risk att inte klara skolans kunskapsmål, de löper också en risk att drabbas av till exempel utanförskap, psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet i vuxenlivet. Närvaro är därför en framgångsfaktor för god måluppfyllelse och för att alla elever ska få sin grundlagsskyddade rätt till utbildning tillgodosedd (2 kap. 18 § regeringsformen).

Respektfullt bemötande och goda relationer främjar ökad skolnärvaro. Likaså en god lärmiljö, undervisning av god kvalitet samt möjlighet till stöd i lärande.

Rektor ansvarar för att skolan systematiskt och regelbundet arbetar för att främja ökad skolnärvaro och förebygga frånvaro genom att bland annat identifiera framgångs- och riskfaktorer. Skolans elevhälsa spelar en viktig roll i både det främjande och förebyggande arbetet.

Skolan ska informera elever och vårdnadshavare om bestämmelserna om närvaro, frånvaro och ledighet samt om vikten av att eleven deltar i utbildningen.

Att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro

Danderyd kommuns skolor ska utifrån den kommungemensam rutinen¹ för ökad skolnärvaro möjliggöra att alla elever har en fungerande skolgång där de når målen och utvecklas utifrån sina förutsättningar. Rutinerna innehåller åtgärder, ansvar och förslag på samverkan. All tillgänglig forskning och erfarenhet pekar på vikten av samverkan mellan elev, vårdnadshavare, skola, socialtjänst, BUP och andra aktörer kring barnet. Rektor ansvarar för att rutinerna följs på skolan samt att de genomförs effektivt och strukturerat.

En förutsättning för att elever i ett tidigt skede ska få rätt stöd är att alla lärare registrerar all frånvaro. En tidig upptäckt av ströfrånvaro kan förbygga övergår till ett etablerat beteende. Detta gäller såväl ogiltigt frånvarande elever som elever med hög giltig frånvaro.

Om en elev i grundskolan eller i anpassad grundskola uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektor se till att elevens vårdnadshavare samma dag blir informerade om att eleven har varit frånvarande (7 kap. 17 § skollagen).

Samtliga grundskolor och anpassade grundskolor, både kommunala och fristående, är skyldiga att rapportera frånvaro. Vid upprepad eller längre frånvaro i de obligatoriska skolformerna ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När utredningen om en elevs frånvaro inleds ska rektorn snarast se till att frånvaron anmäls till huvudmannen. För elev från annan kommun anmäls frånvaron till elevens hemkommun. Om det finns misstanke att en elev far illa ska rektor alltid göra en anmälan till socialtjänsten enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

En frånvaro som är så omfattande att den hotar att leda till att eleven inte når de sociala målen eller kunskapsmålen för utbildningen kan benämnas som oroande skolfrånvaro. Det måste också finnas rutiner på varje skola för hur lärarna ska agera vid oroande frånvaro.

¹ *Rutin för ökad skolnärvaro*, UN 2020/0696 Utbildningsnämnden

Rektors ansvar för en frånvarande elev kvarstår alltid så länge eleven är inskriven i skolan även då huvudman och eventuellt andra myndigheter är inkopplade.

Ansökan om ledighet

En elev får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter (7 kap. 18 § skollagen). Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Det är rektor som beslutar om ledighet och får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar. Ansökan om ledighet behöver lämnas in i god tid för att skolan ska ha möjlighet att hantera ansökan. Ett beslut om ledighet ska grundas på en samlad bedömning av elevens situation. Omständigheter som normalt bör beaktas är:

- frånvarons längd,
- elevens studiesituation,
- möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen samt
- hur angelägen ledigheten är för eleven.

Regler om utlandsvistelse och skolplikt

Av 7 kap. 2–3 §§ skollagen (2010:800) framgår att barn som inte är folkbokförda i landet eller som varaktigt vistas utomlands inte omfattas av skolplikt. Det är hemkommunen som utifrån en anmälan från vårdnadshavare bedömer om vistelsen är att betrakta som varaktig i de fall där barnet eller familjen har kvar sin folkbokföringsadress. Enligt utbildningsnämnden praxis avses varaktig vistelse minst sex månader eller en termin. När skolplikten upphör blir eleven utskrivet från sin hemskola. Om eleven fortfarande efter 1 år är folkbokförd i kommunen och eleven ännu vistas utomlands görs en anmälan till Försäkringskassan och Skatteverket.

När eleven kommer tillbaka till Sverige har eleven samma rätt till utbildning som alla andra elever. Vårdnadshavare ska då ansöka om skolplats via e-tjänsten för skola. Det finns ingen garanti för att eleven placeras på den skola som eleven innan sin vistelse i utlandet var inskriven på.

Fullgöra skolplikt på annat sätt

För grundskolelever som bor i Sverige gäller skolplikt men i vissa undantagsfall kan eleven dock beviljas att få fullgöra skolplikten på annat sätt (24 kap. 23 § skollagen). Ansökan görs av vårdnadshavare. Beslut gäller i maximalt 1 år och kan återkallas om det i uppföljningen framkommer att förutsättningarna för beslutet inte längre finns.

Förutsättningarna är att:

- den alternativa utbildningen/verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som annars står barnet till buds
- behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses, samt
- synnerliga skäl finns.

Skolpliktens upphörande

Skolplikten upphör att gälla vid utgången av vårterminen det nionde året (7 kap. 12 § skollagen) eller, om eleven går i specialskolan², det tionde året efter det att eleven börjat fullgöra skolplikten. För den elev som inte gått ut högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört enligt 12 §, upphör skolplikten ett år senare, dock senast när eleven fyller 18 år (7 kap. 13 § skollagen).

Frågan om skolpliktens förlängning prövas av hemkommunen. För elev som går i specialskolan prövas frågan av Specialpedagogiska skolmyndigheten.

I vissa fall kan skolplikten upphöra tidigare, om eleven före den tidpunkt som skolplikten annars skulle ha upphört uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås för den skolform där eleven fullgör sin skolplikt (7 kap. 14 § skollagen).

Rätt att slutföra skolgången

En elev har alltid rätt att slutföra högsta årskursen även om skolplikten upphört dessförinnan (7 kap. 15 § skollagen).

En elev har också rätt att efter skolpliktens upphörande slutföra utbildningen under ytterligare två år, om eleven inte har nått upp till de kunskapskrav som minst ska uppnås för respektive skolform. Frågan om rätt att slutföra skolgången enligt 15 § prövas av hemkommunen.

Elev som slutar i skolan

En elev som slutar vid en skola i Danderyds kommun ska inte skrivas ut innan skolan har säkerställt att det finns en ny skolplacering alternativt att det finns ett beslut som säger att skolplikten har upphört.

² Barn som på grund av sin funktionsnedsättning eller andra särskilda skäl inte kan gå i grundskola eller anpassad grundskola ska tas emot i specialskolan. Specialpedagogiska skolmyndigheten driver sammanlagt tio specialskolor med olika inriktningar (7 kap. 6 § skollagen).

Föreläggande och vite

En hemkommun får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter (7 kap. 23 § skollagen). Det kan vara ett ärende där en skolpliktig elev inte fullgör sin skolplikt och detta beror på att vårdnadshavare inte har gjort vad som denne är skyldig att göra för att så ska ske. Det kan även gälla ett ärende där eleven olovligen vistas utomlands där varken ledighet eller ansökan om att få fullgöra skolplikten på annat sätt har beviljats.

Utbildningsnämnden i Danderyds kommun har fastställt riktlinjer för föreläggande och vitesföreläggande (UN 2023:0881).

Uppföljning och rapportering till utbildningsnämnden

En sammanställning och rapport av skolfrånvaro i kommunen redovisas till utbildningsnämnden en gång per termin.

Reglering

7 kap. 2–3 § skollagen (2010:800) om utlandsvistelse och skolplikt

7 kap. 12–14 §§ skollagen (2010:800) om skolpliktens upphörande

7 kap. 15 § skollagen (2010:800) om rätt att slutföra skolgången

7 kap. 18 § skollagen (2010:800) om ledighet

7 kap. 23 § skollagen (2010:800) om föreläggande om vite

24 kap. 23 § skollagen om att fullgöra skolplikt på annat sätt

4 kap. 8 § skolförordningen (2011:185) om anmälningsskyldighet vid frånvaro

Att främja närvaro och uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan, Skolverkets allmänna råd för SKOLF 2012:34

2 kap. 18 § regeringsformen om grundlagsskyddad rätt till utbildning

14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om misstanke att ett barn far illa

Viteslagen (1985:206)

Förvaltningslagen (1986:223)

Rutin för ökad skolnärvaro, UN 2020/0696 Utbildningsnämnden

Riktlinjer för föreläggande och vitesföreläggande, UN2023/0881

Utbildningsnämnden